

Poslanci Fon, dr. Verstovšek in tovariši so interpelirali v imenu Hrvaško-slovenskega kluba železniškega ministra glede krivičnih razmer na državnih železnicah in radi zapostavljanja slovenskih uradnikov in uslužbenecv. Interpelacija povdarja posebno krivično številno razmerje uradnikov pri ravnateljstvih v Trstu in Beljaku. — Poslanci Slovenske Kmečke Zveze, in sicer zastopniki na obeh straneh Drave, so pri ministristvu za javna dela ponovno posredovali zaradi stavbe novega mostu čez Dravo v Zgornjem Dupleku. Vložili so še posebej tudi pismeno vlogo, s katero odločno zahtevajo od ministristva, da ono prevzame skrb za to potrebno stavbo in z odločnim pritiskom upliva na podrejene urade, da se že vendar v bližnjem času začne graditi ta skrajno potrebni most.

Politični ogled.

— **Prestolonaslednik Fran Ferdinand** bo, kakor poročajo listi, obiskal prihodnje dni angleškega kralja. Ta obisk gotovo nemškemu cesarju ne bo ljub, ker je on vedno skušal preprečiti, da se med Avstrijo in Anglijo ne bi razvil posebno prijateljsko razmerje. Politika Nemčije je bila in bo, da škoduje ugledu Avstrije s tem, da ji odvrača prijatelje.

— **Odlikovanje finančnega ministra Zaleskija.** Cesar je našega finančnega ministra grofa Zaleskija, ki je sedaj, kakor smo že poročali, radi boleznui na dopustu da si zopet utrdi zdravje, povzdignil v grofovski stan. Iz Rima pa se poroča, da je sv. Oče Pij X. poslal zadnje dni prejšnjega tedna obolelemu ministru Zaleskemu v znak svojega sočutja svojo podobico z lastnoročnim podpisom z željo, da bi kmalu ozdravil. Podelil mu je tudi apostolski blagoslov. Odlikoval ga je nadalje z redom božjega groba, Zaleskijevi ženi pa je podelil križ istega reda. Grof Zaleski je član stare poljske plemeniške rodovine. V ministriju družini vlada vzgledno katoliško prepričanje in življenje.

— **Volilno gibanje na Kranjskem.** Prejšnjo sredo se je vršil v Ljubljani shod zaupnikov Slovenske Ljudske Stranke, da postavi kandidate za deželno-zbornske volitve. Po govoru načelnika dr. Susteršiča, ki je omenjal uspešno delo S. L. S. v ljudski blagor ter je pozival navzoče na krepak boj proti liberalcem in soc. demokratom, so se postavili kandidati in sicer: Za splošni volilni razred: Sodni okraj Ljubljana: M. dimnik, pos. v Jaršah. Sodni okraj Kamnik—Brdo: Lavrenčič Iv., dekan v Kamniku. Sodna okraja Kranj—Škofja Loka: Evgen Jare, državni poslanec v Ljubljani. Sodni okraji Radovljica—Kranjska Gora—Tržič: Piber Ivan, župnik v Gorjah. Sodni okraj Postojna—Senožeče—Ilirska Bistrica—Vipava—Lož: dr. Ladislav Pegan, odvetnik v Ljubljani. Sodni okraj Vrhnika—Logatec—Idrija—Cerknica: Kobi Anton, veleposestnik na Bregu. Sodni okraj Krško—Kostanjevica—Mokronog—Trebneje: Hladnik Ivan, župnik na Trebelnem. Sodni okraj Litija—Višnja Gora—Radeče: dr. Zaje Ivan, zdravnik v Ljubljani. Sodni okraj Kočevje—Velike Lašče—Ribnica—Žužemberk: Jaklič Fran, državni poslanec v Dobrepoljah. Sodni okraj Novo Mesto—Črnomelj—Metlika: Mihelčič Alojz, župan na Lokvici. Za splošni volilni razred Ljubljana proglasi kandidata osrednji izvršilni odbor stranke v sporazumu z izvršilnim odborom stranke za Ljubljano. Odstopivšima poslancema gg. Ravniharju in Matjašiču se je izrekla topla zahvala za njuno zvestobo in požrtvovalnost. — Kmečke občine. Ljubljana—Vrhnika: dr. Ivan Susteršič, deželni glavar v Ljubljani. Povše Franc, komercialni svetnik v Ljubljani. Kamnik—Brdo: dr. J. Ev. Krek, državni poslanec v Ljubljani. Kranj—Tržič—Škofja Loka: Demšar Franc, državni poslanec na Češnjici. Zabret Ivan, posestnik na Bobovku. Radovljica—Kranjska Gora: vitez J. Pogačnik, državni poslanec v Podnartu. Postojna—Logatec—Senožeče—Lož—Ilirska Bistrica—Cerknica: Drobnik Franc, posestnik v Novi vasi pri Blokah. Dr. Ignacij Žitnik, državni poslanec v Ljubljani. Vipava—Idrija: Perhavec Bogomir, posestnik v Vipavi. Novo Mesto—Kostanjevica—Krško: J. Zure, župan v Kandiji. Trebnje—Višnja Gora—Žužemberk—Mokronog—

Litija—Radeče: Dr. Evgen Lampe, deželni odbornik v Ljubljani. Košak Fran, posestnik in župan na Grosupljem, Vehovec Ivan, posestnik in župan v Žužemberku. Črnomelj—Metlika: Dermastia Karol, strokovni učitelj na slovenski trgovski šoli v Ljubljani. Odstopivšima poslancema gg. Dularju in Bartolu se je izrekla topla zahvala za njuno delo. Za okraj Kočevje—Ribnica—Velike Lašče se proglase kandidati sporazumno z ondotnimi zaupniki pozneje. Mesta in trgi: Tržič—Radovljica—Kamnik: dr. Vinko Gregorič, zdravnik v Ljubljani. — Zaupniki S. L. S. v Idriji so soglasno sklenili, da kandidirajo v mestni skupini idrijski dekana Mihaela Arko. — Kandidati za ostale mandate v mestni skupini se proglasijo pozneje. — Shod zaupnikov je izvolil državnega glavarja dr. Susteršiča zopet za načelnika stranke. — Liberalci si s svojimi kandidati ne upajo prav na svetlo. Vsak, količjak pameten mož, se brani kandidirati na programu propadajoče liberalne stranke. S. L. S. prireja pridno volilne shode.

— **Košut, sin znanega prekucuha Košuta,** leži na smrtni postelji. Bolnikovo stanje je dan za dnevom slabše. Košut trpi na hudi črevesni in srčni bolezni.

— **Katoliški shod na Ogrskem.** Od 8. do 11. novembra se je vršil v Budimpešti pod pokroviteljstvom škofov Ogrske shod ogrskih katoličanov. Med govorniki so grof J. Zichy, grof Josip Karolyi, grof Apponyi, dr. Szmeszani, prof. Mihali in dr. Glattfelder. Kakor v drugih deželah, tako skušajo tudi na Ogrskem katoličani potom katoliških shodov oživiti gibanje in organizacijo katoličanov. V deželi, kjer je sedaj skoro neomajano vladal gnili liberalizem, kjer so liberalci kakor srake kradli denar davkoplačevalcev, je res potrebno, da se celo javno življenje preustroji v katoliškem smislu.

— **Katoličani v Nemčiji.** Dasiravno je Nemčija po večini protestantska država, vendar katoliška stranka tam vedno lepše napreduje. Ne samo med katoliškim in delavskim ljudstvom, ampak tudi v mestih in trgih pridobivajo katoličani vedno več tal. Prejšnji teden so se vršile v slovitem mestu Kolin ob Renu ali Kelmorajnu, kamor so hodili nekdanji Slovenci na božjo pot, občinske volitve. Katoliška stranka „Centrum“ je sijajno zmagala nad združenimi socialnimi demokrati in liberalci. V III. razredu so zmagali katoliški možje z ogromno večino 8300 glasov nad socialnimi demokrati, kateri so izgubili proti prejšnjim volitvam 1300 glasov. Katoliške stranke povsod napredujejo.

— **Novi bavarski kralj.** Kakor smo že zadnjič poročali, so proglasili Bavarci dosedanjega princa-vladarja (regenta) Ljudovika za svojega kralja. V bavarskem glavnem mestu in po vsej deželi je nastalo veliko veselje, ko se je izvedelo, da ima dežela zopet pravilnega vladarja. Na kraljevem dvoru so po dolgih letih zopet razobesili kraljevsko zastavo. Ob priliki proglasnive za kralja je Ljudovik III. izdal na prebivalstvo oklice, katerega končuje s sledečimi besedami: „Verujmo v Boga, katerega milostna roka je dozdaj vodila Bavarsko in prosimo, da naj nas Vsemogočni blagoslovja in podpira.“ — Kraljev oklice so razširili s posebnimi letaki po celi deželi. Kralj Ljudovik je pomilostil ob tej priliki mnogo jetnikov. V soboto, dne 8. novembra, je v slavnostni dvorani dvorne palače v Monakovem kralj Ljudovik ob navzočnosti članov kraljevske rodbine, ministrov, poslancev in drugih odličnikov storil prisego. Pred prisego je obljubil novi kralj, da bo njegova prva skrb: blagor podložnikov. — Bivšega, na duhu bolanega kralja Otona so obvestili o spremembi na kraljevem prestolu, a revež se ni zavedal, da je izgubil kraljevo čast.

— **Bolgarija.** Bolgarski kralj Ferdinand je obiskal pretekli teden našega cesarja na Dunaju ter imel tudi z zunanjim ministrom grofom Berhtoldom daljši pogovor o svetovni politiki. To je prvi obisk, katerega je naredil bolgarski kralj po nesrečnem balkanskem boju, kar je znamenje, da je Bolgarija nam najbolj hvaležna, da smo ji ohranili ves čas vojske prijateljstvo in da si hoče tudi v bodoče naše prijateljstvo ohraniti. Bolgarski listi so zelo navdušeno pisali o Avstriji, ko so zabelježevali obisk svojega vladarja na Dunaju. Sicer pa je bolgarski narod že pridno na delu, da popravi rane, ki mu jih je zadala voj-

ska. V novo pridobljenih krajih Tracije so se mirno in v redu upostavile bolgarske oblasti. Vlada že dela načrte, kako bi se gospodarsko povzdignili novozasedeni kraji. Njena prva skrb bo, da zgradi nove železnice do Egejskega morja ter naredi iz Porto Lago sa lepo urejeno novodobno morskopristanišče.

— **Balkan.** Med Grško in Turčijo se vrše sedaj v Atenah pogajanja za mir. Do sedaj se sporazum še ni dosegel. Nobena država neče odnehati. Grška hoče imeti za se zaželjene otoke pred Dardanelami, vojno odškodnino in popolno svobodo svojih državljanov v Turčiji. Turki pa nočejo Grkom nič obljubiti. Vojnska nevarnost torej še ni izključena. — Za bodočega kralja Albanije je določen nemški protestantski princ Wied. Predno pa zasede novi albanski prestol, zahteva princ, da mu velevali zagotovijo vsakoletno plačo 400.000 K in preskrbijo deželi 75 milijonov posojila. Albanski katoličani pa se protivijo, da bi kak protestant postal albanski kralj, ker v Albaniji sploh ni protestantov. Proti princu Wiedu agitira tudi Esad-paša. — Mednarodna komisija postavlja mejne kole med Albanijo in drugimi balkanskimi državami. Delo bo dokončala do 1. decembra.

— **Rusija** se pridno oborožuje, posebno na morju. Te dni so spustili v pristanišču Nikolajev v morje 2 moderni (novodobni) križarici, 1 drednot in več podmorskih čolnov. Ker se tudi Anglija in Francija na morju posebno pridno oborožujeta, utegne se napuhnjena Nemčija enkrat močno čutiti, da nemška drevesa ne rasejo do neba.

— **Žid Beilis oproščen.** Nedavno smo poročali o sodni obravnavi proti židu Beilis, kateri je bil obdolžen, da je l. 1911 izvršil na dečku Juščinskem obredni židovski umor s tem, da ga je dolgo mučil, mu prizadajal 47 ran, iz katerih mu je počasi kri otekala. Ves židovski svet, posebno časopisje, se je zavzelo za Beilisa. Obravnava je trajala skoro mesec dni. Dne 10. novembra se je končala obravnava z — oprostitvijo žida Beilisa. Sumi se, da so bogati židje porotnike v Kievu mastno podkupili.

— **Potovanje španskega kralja in kraljice.** Španska kraljeva dvojica je odpotovala dne 10. t. m. iz Madrida v Pariz. Od tam odpotujeta potem na obisk k našemu cesarju na Dunaj, kjer ostaneta 8 dni kot gosta našega cesarja. Španska kraljeva rodbina je v sorodu z avstrijsko cesarsko hišo. Mati španskega kralja Alfonza je avstrijska nadvojvodinja. Z Dunaja bo odpotovala kraljeva dvojica v London.

— **Nemiri v Mehiki.** Predsedniku mehikanske ljudovlade, bivšemu prekucuhu Huerti, prede slaba. Domači ustaši morijo in ropajo ter pobijajo vladne čete, od druge strani pa grozijo Združene države z vojsko, ako Huerta ne odstopi. Pri El Paso se je dne 9. t. m. vršila krvava bitka med Huertovimi vladnimi četami in ustaši. Vladne čete so bile v hudi bitki popolnoma poražene.

Krvave nesreče na železnici.

Toliko krvavih nezgod se na železnici že dolgo ni zgodilo kot zadnji teden. Vsak dan so poročali listi o novih nesrečah in žrtvah. Nesreča pa, ki se je zgodila pri mestu Melun na Francoskem, presega vse druge.

Brzovlak in poštni vlak trčila skupaj.

Pred mestom Melun na Francoskem se je v torek, dne 4. novembra, ob 11. uri ponoči zgodila grozna železniška nesreča. Južnofrancoski brzovlak, ki je privozil iz mesta Marzajle, je 50 metrov pred kolodvorom, kjer se odcepi stranska proga od glavne proge, zavozil z vso silo v poštni vlak. Razdejanje je bilo grozno. Vsi vozovi poštnega vlaka, v katerem je bilo nad 50 poštinih uradnikov, in pa 3 vozovi brzovlaka, so bili popolnoma razdejani. Ker so razpočile tudi plinovne cevi in zaloge, so bili vsi vozovi hkratu v plamenu. Izmed gorečih razvalin so se slišali srce pretresujoči in obupni klici na pomoč. Ogenj je silno prasketal, vročina je bila grozna. Rešilno delo je bilo silno oteženo.

Poročila o železniški nesreči v Melunu označujejo nezgodo kot eno največjih nesreč, ki so se v zadnjih letih dogodile. Navzlic največjemu trudu se drugi dan do štirih zjutraj ni posrečilo, spraviti izpod ponesrečenih vlakov vse mrtve in ponesrečene ter dobiti natančen pregled o obsegu nesreče. Železniški nastavljenici, gasilci in vojniki so delali z vsemi močmi, da bi spravili poškodovance in mrtvece izpod voz. Izpod razbitih voz so moleli odtrgani deli človeških teles, dočim v gorečih vozovih, ki so ležali s kolesi navzgor, so ječali težko ranjeni potniki, ne da bi se jim bilo moglo kaj pomagati. Od 11. ure zvečer se je slišalo ječanje neke navidezno nepoškodovane ženske, ki jo do zjutraj še niso mogli oprostiti, 8 ur je ležala težko ranjena pod razvalinami. Ko so jo izvlekli, je umrla. Rečica je žena nekega stotnika, ki je tudi ležal mrtev pod razvalinami. Med poškodovanci je samo eden inozemec, hamburški trgovec Marko Auerbach; ostali ponesrečenci so sami Francozi.

Nesreče je kriv strojevodja brzovlaka, Dumaine, ki je bil takoj aretiran. Dumaine je neposredno pred nesrečo skočil z lokomotive, tudi kurjač poštne vlaka se je rešil s tem, da je skočil z lokomotive. Dumaine je popolnoma obupan in neprenehoma trdi, da je nedolžen. V obeh vlakih je bilo okoli 300 oseb, od katerih se jih je več nego 100 naznanilo pri uradnikih v Melunu. Se-le pozno zjutraj se je posrečilo, pogasiti ogenj. Minister za javna dela se je slučajno izognil nesreči. Isti dan bi se bil moral udeležiti neke

jo letalno napravo. Mogoče si je s svojim izboljšanim strojem upal preveč in se je zato ponesrečil.

Pa človeku ni dosti, da bi se le varno mogel spuščati v visočine na tla, hoče se tudi dvigati v zrak. Res so v zadnjem času iznašli že več takih strojev, ki nesejo človeka kvišku. Stroj te vrste bi najljubše primerjali velikim papirnatim zmajem, ki so navadno razdeljeni na 3 dele. Pod zmajem je kolo na lopate ali vijak, ki ima približno isti namen kot vijak pri parobrodih. V ladjici se nahaja motor; tukaj je tudi prostor za ljudi. Vijak dela s silno hitrostjo, s katero se vrtil, umeten veter, ta pa se zaletava v peruti ter žene tako vso pripravo. Znano je, da imamo velike ptice, ki sicer dobro lete, varno zaprte, če se nahajajo v ozkem, ograjenem prostoru brez strehe. Te ptice morejo v zrak le, če se najprvo preceji daleč vodoravno zaleteti. Tako je tudi pri letalnem stroju. Večinoma se ne dvigne takoj, ko začne delovati vijak. Zato mora imeti dvoje ali troje koles, po katerih se požene najprvo vodoravno, potem se še-le začne polagoma dvigati.

Glede letanja po zraku sta posebno zaslovela Amerikanca brata Orville in Wilbur Wright. Prvi se je v spremstvu nekega 26letnega častnika dvignil

z letalnim strojem 17. septembra p. l. blizu Washingtona. Med letanjem se je levi vijak nekoliko pokvaril, stroj se je nagnil in predno je bilo mogoče dobiti ravnotežje, sta bila Wright in njegov spremljevalec že na tleh. Wright si je zlomil nogo, častnik pa se je tako poškodoval na glavi, da je kmalu nato izdihnil.

Brat Wilbur Wright pa je javno poizkusil svoj letalni stroj blizu Pariza, in sicer leta 1908 8. oktobra. Seboj je vzel nekega parškega profesorja. Letel je nepretrgoma 1 uro 10 minut ter je preletel 70 km. Včasih je letel s hitrostjo 100 km na uro. Za svoj nepričakovano dober uspeh je dobil 500.000 frankov nagrade.

Z letalnim strojem se človek začetkoma še ni kaj visoko povzpел. Večinoma so letali ljudje nekaj metrov nad drevjem. Toda sedaj so letalni stroji prišli že nad 5000 m visoko in bi se lahko višje, ako bi v teh višinah ne bila mraz in zračna redkost tako občutna. Kakor zrakoplovom, dajejo učenjaki tudi letalnim strojem na pot orodja, ki sama zaznamujejo temperaturo in zračni tlak. Tako letalni stroji tudi znano prav dobro služijo. Gotovo se bodo dali letalni stroji še znatno izboljšati in bo potem mogoče, se prav hitro in varno voziti po zraku.